

Bemærkninger til forslaget

Gældende ordning

Forslaget er på væsentlige punkter en revideret udgave af det beslutningsforslag, SF fremsatte som B 44 i samlingen 2005-06, jf. Folketingstidende, forhandlingerne 3306 og tillæg A, side 2933 og 2931.

Herunder er der foretaget ændringer for at klargøre, at ansvaret for efterretningstjenesternes arbejde under alle omstændigheder ligger hos vedkommende minister, uanset at efterretningsudvalget i Folketinget med dette forslag får forøget sine muligheder for indsigt i efterretningstjenesternes arbejde. Efter forslagsstillernes opfattelse er der herved taget hensyn til den traditionelle opfattelse i Danmark af forholdet mellem ministres ansvar og Folketingets indsigt i og kontrol med forvaltningen.

Folketingets Udvalg vedrørende Efterretningstjenesterne (Kontroludvalget), som blev etableret ved lov nr. 378 af 6. juli 1988, har til formål at have indseende med efterretningstjenesternes arbejde. Kontroludvalgets beføjelser er imidlertid begrænset til alene at modtage underretning fra regeringen om væsentlige omstændigheder af sikkerhedsmæssig eller udenrigspolitisk karakter, som er af betydning for efterretningstjenesternes virksomhed, og om indholdet af de retningslinjer, der gælder for efterretningstjenesternes virksomhed. Kontroludvalget kan således ikke behandle klager eller konkrete sager. Kontroludvalget består af 5 folketingsmedlemmer, som er udpeget af de folketingspartier, der har sæde i Folketingets Præsidium. Den bevillingsmæssige kontrol med efterretningstjenesterne er ikke omfattet af udvalgets indseende.

Udvalget er underlagt en særlig tavshedspligt. Det fremgår således af § 5 i lov om nedsættelse af et udvalg om forsvarrets og politiets efterretningstjenester, at »Udvalgets medlemmer og sekretær er forpligtede til at bevare tavshed om, hvad de erfarer i udvalget«.

Herudover foretager det såkaldte Wambergudvalg kontrol af Politiets Efterretningstjenestes registreringer og videregivelse af personoplysninger. Wambergudvalget kontrollerer endvidere Forsvarets Efterret-

ningstjenestes behandling af oplysninger om personer, som er hjemmehørende i Danmark, i henhold til forsvarslovens § 13, stk. 3.

Den norske ordning

I Norge består det permanente parlamentariske kontroludvalg for efterretningstjenesterne (EOS-udvalget) af 7 medlemmer, som alle er valgt af Stortinget efter indstilling fra Stortingets Præsidentskab for en periode af 5 år. EOS-udvalget fører løbende kontrol med efterretningstjenesterne, herunder ved regelmæssige inspektioner hos Politiets Sikkerhetstjenestes hovedkontor 6 gange årligt og henholdsvis 4 og 2 gange årligt hos Forsvarets Sikkerhetstjeneste og Forsvarets Efterretningstjeneste. Herudover foretager udvalget inspektioner i lokale afdelinger. Normalt varsles inspektionerne, men der kan også foretages uanmeldte inspektioner.

EOS-udvalget kan afgive udtalelser om sager eller forhold, som udvalget har undersøgt som led i varetagelsen af kontrolvirksomheden. Udvalget behandler endvidere klager fra enkeltpersoner og organisationer, ligesom udvalget kan tage sager op af egen drift. Hvis en klage giver grundlag for kritik eller tilkendegivelse i øvrigt, skal en begrundet udtalelse herom rettes til chefen for den pågældende tjeneste.

Udvalget har ingen instruktionsbeføjelser over for efterretningstjenesterne.

EOS-udvalget afgiver en årlig beretning til Stortinget om sin virksomhed. Udvalget kan endvidere afgive en særskilt beretning, hvis der er afdækket forhold, som Stortinget efter udvalgets opfattelse bør gøres bekendt med.

Udvalget har indsigt i og adgang til forvaltningens arkiver og registre samt lokaler, installationer og anlæg af enhver art.

Enhver har som udgangspunkt pligt til efter indkaldelse at give møde for udvalget. Alle, som er eller har været ansat i forvaltningens tjeneste, har pligt til at afgive forklaring om forhold, som de har erfareet i tjenesten. Klagere, andre privatpersoner med partsliggende